

Assignatura Farmacologia Clínica

1. Identificació de l'activitat docent

L'assignatura Farmacologia Clínica és una matèria obligatòria del currículum del grau en Medicina UAB-UPF que s'imparteix al sisè curs. Consta de 6 crèdits ECTS.

2. Coordinació i professors

Els coordinadors de l'assignatura seran els professors Magí Farré (UAB) i Josep-Eladi Baños. La docència serà impartida pels professors coordinadors i per Clara Pérez-Mañá (UAB), Esther Papaseit (UAB) i Marta Mas (UAB).

3. Objectius generals

Els objectius formatius de l'assignatura consisteixen a donar les bases farmacològiques que expliquen els efectes i el destí dins l'organisme dels medicaments, per tal de proporcionar els elements per aprendre a seleccionar el tractament més adequat per a cada malalt individual mitjançant un procés raonat que suposa valorar l'eficàcia, la toxicitat, la conveniència i el cost de cada opció disponible. A més, es donen les bases per valorar críticament la informació sobre els nous medicaments que es van comercialitzant.

4. Activitats d'aprenentatge

El curs preveu tres activitats d'aprenentatge:

1. Vint-i-set sessions de classes magistrals.
2. Sis seminaris, que requeriran la participació activa de l'estudiant.
3. Sis pràctiques, que requeriran la participació activa de l'estudiant.

Els continguts de totes les activitats són susceptibles d'avaluació.

La distribució de les 150 hores totals de docència serà la següent:

- Docència presencial: 62 h
 - o Docència teòrica: 32 h de classe magistral (32 classes d'1 h)
 - o Seminaris: 12 h (6 seminaris de 2 h)
 - o Pràctiques: 18 h (6 pràctiques de 3 h)
- Docència no presencial: 88 h
 - o Preparació de seminaris: 6 h
 - o Estudi: 87 h

5. Avaluació dels aprenentatges

a) Mètodes d'avaluació

L'avaluació es farà mitjançant proves d'elecció múltiple (5 alternatives, 1 única correcta, descomptant els encerts per atzar), i proves d'assaig de respostes curtes amb criteris objectius de correcció.

b) Tipus i nombre d'avaluacions

Hi haurà dos tipus d'avaluació: formativa i acreditativa.

b1. A la meitat del trimestre es farà l'avaluació formativa prevista per la Facultat, que serà de respostes d'elecció múltiple i de respostes curtes. La seva superació implicarà un plus sobre la nota final.

b2. L'avaluació acreditativa implicarà:

b2a) Una prova final amb preguntes d'elecció múltiple i d'assaig curt sobre els temes tractats a les activitats programades.

b2b) Les demandes requerides als estudiants en l'activitat de seminaris (assistència, participació i una prova sobre el tema tractat) i en les pràctiques (assistència, participació i una petita prova sobre el tema tractat).

b2c) Contingència dels diferents tipus d'avaluació sobre la nota acreditativa final (sobre 10).

Avaluació final: 7

PEM: 4

Assaig: 3

Avaluació contínua durant el curs: 3

Seminaris 1,5 (0,25 per seminari)

Pràctiques 1,5 (0,25 per pràctica)

La superació de l'avaluació formativa implicarà la millora de la nota acreditativa final (proporcional, màxim 0,25-0,5 punts). La realització dels minicasos que es faran en algunes de les classes teòriques implicarà la millora de la nota acreditativa final fins a 1 punt.

d) Criteris de superació i qualificacions qualitatives

Per superar l'activitat, l'estudiant ha d'assistir i participar a les sessions de seminaris i de pràctiques i ha d'obtenir una nota igual o superior a 3 (sobre 7) en l'avaluació final, i ha d'obtenir una nota total definitiva de 5 o superior.

La superació del 70% dels objectius implicarà la qualificació de notable i la superació del 90% dels objectius, la d'excel·lent.

e) Criteris sobre el procés de recuperació

Els estudiants que després del procés d'avaluació no hagin superat l'assignatura en l'avaluació que es fa al final del procés docent tindran l'opció de fer una prova de recuperació durant el mes de juliol, amb la contingència anunciada en l'apartat

En cap cas es podrà recuperar l'activitat avaluada durant el procés docent.
L'estudiant mantindrà la qualificació obtinguda durant el curs.

6. Programa de l'assignatura

a) Programa teòric de l'assignatura (sessions d'una hora)

Farmacologia clínica general

Tema 1. Introducció a la farmacologia clínica: el metge davant l'ús dels medicaments.

Tema 2. Principis generals de dosificació dels medicaments (I): posologia i farmacocinètica clínica.

Tema 3. Principis generals de dosificació dels medicaments (II): posologia i farmacocinètica clínica.

Tema 4. Principis generals de dosificació dels medicaments (II): concentracions plasmàtiques de medicaments i resposta terapèutica.

Tema 5. Estudi de l'eficàcia i seguretat dels medicaments (I): recerca experimental i clínica.

Tema 6. Estudi de l'eficàcia i seguretat dels medicaments (II): desenvolupament de medicaments.

Tema 7. Assaig clínic controlat (I): disseny i avaluació.

Tema 8. Assaig clínic controlat (II): interpretació clínica dels resultats.

Tema 9. Efectes indesitjats dels medicaments (I): etiopatogènia i clínica

Tema 10. Efectes indesitjats dels medicaments (II): mètodes per identificació i quantificació.

Tema 11. Modificacions de la resposta a fàrmacs per l'edat (I): embrions, fetus i nens.

Tema 12. Modificacions de la resposta a fàrmacs per l'edat (II): farmacologia geriàtrica

Tema 13. Modificacions de la resposta a fàrmacs per malaltia (I): insuficiència renal.

Tema 14. Modificacions de la resposta a fàrmacs per malaltia (II): insuficiència hepàtica i altres afectacions d'aparells i sistemes.

Tema 15. Interaccions farmacològiques: rellevància clínica i precaucions.

Tema 16. Consum de medicaments per prescripció i automedicació: mètodes de valoració i interès del seu estudi.

Farmacologia clínica especial (terapèutica)

Tema 17. Consideracions generals sobre terapèutica farmacològica: la tríada de diagnòstic, tractament i seguiment.

Tema 18. Farmacologia clínica dels antibiòtics (I): les infeccions respiratòries.

Tema 19. Farmacologia clínica dels antibiòtics (II): les infeccions urinàries i de transmissió sexual.

Tema 20. Farmacologia clínica cardiovascular (I): la hipertensió arterial i la insuficiència cardíaca.

Tema 21. Farmacologia clínica cardiovascular (II): la cardiopatia isquèmica i el tractament de les hiperlipèmies.

Tema 22. Farmacologia clínica cardiovascular (III): la malaltia tromboembòlica.

Tema 23. Farmacologia clínica dels hipoglicèmians: la diabetis mellitus.

Tema 24. Farmacologia clínica digestiva: la dispèpsia no ulcerosa i la malaltia ulcerosa gastrointestinal.

Tema 25. Farmacologia clínica respiratòria: asma i malaltia pulmonar obstructiva crònica. Antitussígens.

Tema 26. Farmacologia clínica de les malalties psiquiàtriques (I): l'ansietat, l'insomni i la depressió.

Tema 27. Farmacologia clínica de les malalties psiquiàtriques (II): els estats demencials i les psicosis.

Tema 28. Dependència de drogues i medicaments (I): conceptes bàsics i mecanismes generals de producció, clínica i epidemiologia.

Tema 29. Dependència de drogues i medicaments (II): tabac, alcohol i altres drogues.

Tema 30. Farmacologia clínica dels analgèsics: el dolor agut i crònic.

Tema 31. Farmacologia clínica dels trastorns osteoarticulars: l'artrosi, l'artritis i l'osteoporosi.

Tema 32. Farmacologia clínica dels trastorns urològics: la hipertròfia benigna de pròstata i la incontinència urinària.

b) Programa de seminaris (sessions de dues hores per seminari) [els estudiants han d'haver treballat els materials docents prèviament a l'assistència al seminari en alguns casos]

Seminari 1. Anamnesi farmacològica

Seminari 2. El principi de decisió terapèutica

Seminari 3. Lectura crítica d'estudis terapèutics

Seminari 4. Prescripció i dispensació de medicaments

Seminari 5. Efecte placebo

Seminari 6. Medicines complementàries

c) Programa de pràctiques (sessions de tres hores per pràctica) [es tracta de pràctiques d'aula de resolució de problemes, d'aula d'informàtica i de laboratori de pràctiques]

Pràctica 1. Informació de medicaments (I)

Pràctica 2. Informació de medicaments (II)

Pràctica 3. Ètica a la recerca clínica (I)

Pràctica 4. Ètica a la recerca clínica (II)

Pràctica 5. Reaccions adverses a medicaments (I)

Pràctica 6. Reaccions adverses a medicaments (II)

7. Contacte amb els professors de Farmacologia

Responsables de l'assignatura (catedràtics):

Magí Farré (UAB). Farmacologia, IMIM. Edifici PRBB (despatx 207).
Tel.: 93 316 04 90. A/e: mfarre@imim.es; magi.farre@uab.cat.

Josep-Eladi Baños (UPF). Neurofarmacologia, UPF. Edifici PRBB (despatx 313).
Tel.: 93 316 08 65. A/e: josepeladi.banos@upf.edu.

Professors associats:

Clara Pérez-Mañá (UAB). Farmacologia, IMIM. Edifici PRBB (despatx 229).
Tel.: 93 316 04 94. A/e: cperez@imim.es.

Esther Papaseit (UAB). Farmacologia, IMIM. Edifici PRBB. Tel.: 93 316 04 94. A/e: epapaseit@imim.es.

Marta Mas (UAB). Farmacologia, IMIM. Edifici PRBB. Tel.: 93 316 04 90 (M. Farré).
A/e: Marta.Mas@tfscro.com.

8. Bibliografia recomanada

Baños JE, Farré M. *Principios básicos de Farmacología Clínica. Las bases científicas de la utilización de medicamentos*. Barcelona: Masson, 2002.

Sociedad Española de Medicina de Familia y Comunitaria. *Guía Terapéutica en Atención Primaria*. 5a. ed. Barcelona: Sociedad Española de Medicina de Familia y Comunitaria, 2013.

Speight TM, Holford NHG. *Avery's Drug treatment*. 4a. ed. Auckland: Adis, 1997.

Grahame-Smith DG, Aronson JK. *Oxford textbook of clinical pharmacology and drug therapy*. Oxford: Oxford University Press, 2002.

Carruthers SG, Hofman BB, Melmon KL, Nierenberg DW (eds.). *Melmon and Morelli's clinical pharmacology*. Nova York: McGraw-Hill, 2000.